

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 120, z dostavljanjem na dom K 150; s pošto celoletno K 200, polletno K 100, četrtletno K 50, mesečno K 170. — Za inozemstvo celoletno K 300. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju 50% pust. — Za odgovor je priložiti imenik. — Telefon številka 118.

Veliki in mali škandali.

V naš širši in ožji domovini smo imeli zadnje čase toliko škandalov večje in manjše vrste, da smo z njimi lahko založili svetovno žurnalistiko za vso dobo kislih kumar.

Naštetimo jih le nekaj: Redlovo špijonstvo, veleizdaja štabnega oficirja in samomor — Lukaczeve goljufije, Desyjev proces in obsodba mažarskega predsednika — Čuvajev komisariat, Rauchovi poskusi — razkol v stranki prava in napad na redakcijo Hrvatske — veleizdajalske aretacije in procesi v Dalmaciji — polom v parlamentu in obsodba državne zunanje politike.

Vse to je prišlo na vrsto po senzacijonelnih dogodkih v Albaniji in Skadru. Prej so nas motili zunanji dogodki, da nismo videli, kaj se godi doma — zato pa se je zdaj naenkrat pokazala notranja gnoloba.

Blesčec biser v vrsti teh škandalov — pa so bila tudi odkritja gđne. Kamile Theimerjeve o voditeljih slovenske klerikalne stranke. Lahko trdimo, da je bilo po svoji posebnosti ravno ta afera ena najbolj kričavih ker je razkrinjala ljudi, ki so s hinavskim obrazom gospodarili ne le na Kranjskem, ampak so hoteli odločevati na celim jugu. S tem dobijo njena odkritja še poseben pomen.

Nastop Kamile Theimer je imel nepričakovan in velikanski uspeh. Lahko rečemo, da so bila ta odkritja smrtonosna luč, ki je svetila nekaterim slavnim vodjem prav pod nos.

Celo ljudje klerikalnega prepričanja so začeli misliti in so iskali pojasnila na vse to. Škandali so bili za naše razmere prav tako veliki, kakor oni državni škandali, s katerimi so se zabavali te dni drugi državljani.

Sicer bi bilo čudno, ako je morala priti na Slovensko šele nemška dama, da je ljudem odprla oči — slabo znamenje za našo napredno stranko bi bilo, ako bi ena ženska vrgla na tla stranko, ki je ni mogla zmagati napr. stranka — žalosten znak časa bi bil, ako bi samo zaradi teh odkritij ležala stranka na tleh — ko je vendar pred našimi očmi, pri belem dnevu zagrešila toliko narodnih in kulturnih grehov nad našim narodom.

Toda zdelo se je, da bo tako, ker ni šlo drugače.

Ta pod klerikalno stranko so bila omajana — stebri so se tresli. Se par krepkih udarcev in skorumpirana banda, ki je 20 let terorizirala slovenski narod — bi ležala na tleh. Majali so se eni, ki so z mogočno besedo govorili: mi, mi in samo mi. Vse je čakalo nadaljnjih dogodkov — vse je gledalo, kdaj se sesuje

mora, ki je nas tlačila — že so začeli ljudje svobodneje dihati. »Se par mesecev« — so mislili — in konec.

Po sobotnem članku (v »Slov. Narodu«) je bilo vsakemu jasno, kaj mora narediti dr. Šusteršič.

V pondeljek smo čakali odločitve in v torek — je prišla v obliki enoglasne zaupnice v dež. odbor.

Glasoval je za zaupnico tudi dr. Triller, narodnjak in naprednjak in je s tem podprl omajane postavbe klerikalnih kolovodij, ter rešil klerikalce propada v najbolj kritičnem trenutku, kar so jih imeli v obstoju svoje stranke.

Slov. napredna javnost je bila razočarana (— to se ni zgodilo prvič — napredna stranka je poskrbela že večkrat za razočaranje.) in ljudje si niso vedeli odgovora.

Dr. Triller je podal izjavo: »Odkar stojim v javnem življenju, sem zastopal in branil načelo, da bodi svet rodbinski prag tudi najhujšega političnega protivnika in da je vsled tega absolutno nedopustno vlačenje strogo zasebnega in rodbinskega življenja v politične boje. Tega načela tudi v seji deželnega odbora z dne 31. m. m. nisem mogel in nisem hotel zatajiti in sem dosledno glasoval za predlog, ki je uveljavljal navedeno načelo tudi na korist privatnemu življenju deželne glavarja.«

Ta izjava je lepa — pa ni prava. Proti nasprotnikom naše klerikalne sorte se s tem nič ne doseže. Klerikalci bi naprednjaku nikoli kaj takega ne storili to so velikokrat dokazali. Klerikalci niso vredni nobene pardaona. To vemo vsi in zato vsa napredna javnost dejanje dr. Trillerja obsodja.

K velikim škandalom se je pridružili mali škandal — mali škandal je rešil veliki škandal in tako gre pri nas naprej.

Pravična usoda je dala klerikalce s pomočjo gđne. Theimer v roko naši napr. stranki. Ona bi morala boj izbojevati do konca. S tem bi dokazala, da ima voljo do življenja. Gđ. Theimer je tudi začela boj zato, da podere klerikalne močve in da očisti deželo od škodljive sodeže. Naravno je, da je pri tem zaslužila vse naše podpore. Napredna stranka pa je pustila Kamilo Theimer na cedilu, ker je njen zastopnik ona razkritja obsodil. Kar se tiče družinskih razmer se strinjamo z »Zarjo«, ki pravi:

»Kampanja Theimerjeve je bila doslej vse skozi politična in razen štajerskih pulardov in tržaških rib ni v njej čisto nič dr. Šusteršičevega osebnega in rodbinskega življenja. Zaradi posameznih opazkov osebnega značaja, vpletenih v stvarna izvajanja Kamile Theimerjeve, se javnost gotovo ni vznemirjala in zaradi teh opazkov deželne glavarja tudi ni klicala na odgovor. Deželni odbor pa je dr. Šusteršiča odvezal od dolžno-

sti, da jasno odgovori na jasne očitke, tičeče se njegovega političnega delovanja in dr. Triller je asistiral pri tej »rehabilitaciji« dež. glavarja in je celo obžaloval, da je »Narod« sprejel Theimerjevo pod svojo streho. To je dejstvo, ki ga nobena izjava, nobeno sofistično olepševanje ne preobrne ne more. Celo med občinstvom, ki se prištevajo liberalni stranki, je dr. Trillerjevo ravnanje zbudilo nepopolno ogorčenje in znano nam je, da je tudi vodila oseba liberalne stranke glasno godrnjala zavoljo dr. Trillerjevega nastopa. Povsod drugod, v vsaki drugi stranki bi moral mandatar, ki se je tako grobo pregrešil zoper interese svoje stranke nemudoma odložiti svoj mandat — Da gre tu v resnici za političen škandal brez primere, o tem pač ne more biti nobenega dvoma. Pomislimo: Dr. Triller kot zastopnik liberalne »opozicije« v dež. dvorcu je odobril moralno gnolbo klerik. deželne klike. Hujše kľofute dr. Triller pač ni mogel prisoliti liberalni stranki, zakaj s svojim obnašanjem v deželnem dvorcu je označil protiklerikalni boj liberalcev, njih opozicijo proti korupciji deželnih kristjanov, ki iz deželne dvorcu zastrupljajo vse javno življenje na Kranjskem, za neresno donkišotstvo.«

Klerikalci se sedaj smejejo v pesti. Sami se niso mogli več rešiti — rešil jih je dr. Triller. Laži v »Slovencu« proti Kamili niso izdale nič — zaupnica je izdala. Vsem je bilo jasno, da morejo ta razkritja imeti velike posledice. Zgodilo pa se je, da bo imelo to posledice le za nar. napr. stranko oz. za dr. Trillerja. Namesto, da bi bili odpravljivi veliki škandali imamo en mal škandal več — ki pa je tem bolj neprijeten ker kaže najslabšo stran naše nar. napr. stranke v najjasnejši luči.

Klerikalci so rešeni — ako ljudstvo samo ne bo spoznalo, kaj se godi za kulisami.

Stebri so se majali in našla se je podpora, ki jih je podprla. Če se bo podiralo — bo padlo vse skupaj. Škode ne bo nobene — en škandal več ali manj.

Srbi in Bolgari.

(Iz govora Pavleta Marinkoviča v debati srbske skupštine k Pašičevemu govoru.)

Napaka Srbije je v tem, ker ni pravočasno obvestila velesil o svojih namerah in tako preprečila enodušnost Evrope. Avstrija — kot direktno zainteresirana, pa bi ostala osamljena s svojimi zahtevami po Albaniji. Ne smemo pozabiti, da se je Rusija morala odreči osvojevanju na Balkanu in tudi Avstriji ni dovoljena pot na Solun.

Nedonošeni albanski novorojenec se je rodil predčasno vsled strahu pred Srbijo in malodušnosti velesil. Vojne z Avstrijo bi ne bilo, ker je v to nesposobna. Zakaj? Zato, ker je Nemčija dirigent trozveze in bi ne dovolila vojskovanja.

Avstrija je uspela. Nas to le veseli, ker bo na ta način stvorila zjedinitve Srbov, kakor je kumovala pri Veliki Britaniji, pri pohodih Napoleona z Italijo, pri ustanovitvi francoske republike, napravila združeno Nemčijo in združeno Italijo. V tem svojem poslu je Avstrija pokazala izredne zmoglosti in morda je ravno zaradi tega ustanovljena.

Vsled tega je bilo napačno odreči se Albanije. Grška je dobila Solun, ki brez srbskega zaledja ne pomenja ničesar. Solun je mogel biti naš, ako bi mi ono silo, ki smo jo poslali Bolgarom pod Drinopolje, uporabili za zavzetje Soluna.

Vprašanje bolgarsko-srbske meje je najvažnejše. Bolgari so dober, pošten in miren narod, ki nas ljubi. O tem se je govornik sam prepričal. Sedanja mržnja ni posledica plemenskega antagonizma, ampak slabe politike. Srbsko-bolgarski spor je razumljiv. V Srbiji se niti dve stranki ne morete sporazumeti in če bi se sporazumeli, bi bilo to škodljivo za narod. Po tem takem se ne smemo čuditi nesporazumljenju dveh narodov v tako resnih in važnih vprašanjih. Govornik je prepričan, da je to poslednji spor, iz katerega vzcvete ekonomski in kulturni napredek Balkana.

Pogodba ne obstoja več, bojni dogodki so jo spremenili in uničili. Razdelitev se mora izvršiti pravično. Sporno zemljišče so vzeli Turki Srhom in Srbi so je zopet osvojili od Turkov. Pravo zavojevanja je na srbski strani. Pravo na nepravilni podlagi, ni in ne more biti pravo. To je nepravilo. In tako nepravilo zastopajo Bolgari z zahtevo, da se pogodba, ki je postala vsled dogodkov nepravilna, izpolni. Bolgari, da podkrepijo svoje zahteve, se pozivljajo na nekatere svoje generale in politike, ki so baje rojeni v spornem ozemlju. (Smeh.) »Mi smo imeli celo Čeha za ministra in ne vem, kaj bi rekli k temu Čehi, ako bi zahtevali od njih, da nam prepuste ono ozemlje, kjer je bil minister rojen.« pravi govornik.

Bolgari se danes neopravičeno zgražajo nad posrbovanjem Bolgarov in to v očigled dejstvu, da so v resnici le oni mojstri v jobolgarovanju srbskega življa v Macedoniji z eksarhijo, šolami in cerkvami. Svoječas je »Dan« objavil članek

»Eksarhija in patriarhija«, ki je izborna ilustracija teh razmer. (Op. por.) Zmagonosni pohod srbske armade je napravil temu konec.

Govornik se nadeja, da zmaga pri bolgarskih političnih hladnem razum. Kakor so pod silo okoliščin prepuštili Silistrijo Rumunom, tako bodo odstopili tudi od svojih zahtev v vardarski dolini.

Ako pa bo nespamet pri Bolgarih večja kot zdrav razum in bodo v takem stanju izdrali meč, bo Srbija prisiljena braniti svoje pravice. Smatrati tak boj za boj proti bratu, bilo bi neumestno, kajti to bi bil boj proti nespameti. (Odobrovanje med poslanci.)

Naprednjaška stranka bo tudi v bodoče podpirala vsako stremljenje za zboljšanje srbske armade in za vzdržanje neobhodno potrebne balkanske zveze! (Dolgotrajno odobrovanje. Več poslancev iz večine mu osebno častitajo.)

Nazori govornika opozicije posl. Milorada Draškovića

(samostalen radikal.) izjavlja soglasnost svoje stranke z vlado o potrebi balkanske zveze. Ako je bila dosedaj kaka rezerviranost v tem pogledu, danes je ne more biti. Balkanska zveza je vzdržala krvavi krst, a tudi ognjeno preskušnjo gotovo prestopi. Potom balkanske zveze osvobodili smo naše brate in eno carstvo je že zrušeno. O bodočih nalogah balkanske zveze za sedaj ne moremo govoriti, pač pa jih vsak zavezanec Srb je vnaprej sluti.

»Jaz bi se radoval,« pravi govornik, »ako bi ministri predsednik v svojem ekspezeju sploh ne omenil črnogorsko-srbske meje. Srbijanska in črnogorska vojska niste šli v to sveto vojno za to, da stvorijo mejo, temveč da jo uničijo. Mi smo to, kar so oni; oni so to, kar smo mi. Ako mora biti straža na Sovčenu in Avali, na Drinu in Limu je ni treba in ne sme biti. (Burno odobrovanje in ploskanje.)

Nato kritikuje meje Albanije in srbsko-grško mejo.

Govornik ne more razumeti, zakaj je Pašić naglašal tajnost pogodbe v svojem govoru v očigled dejstvu, da oficijozni bolgarski tisk ni nasproten objavljaju pogodbe. Poslancu se dozdeva, da se Srbiji ni treba bati publikacije pogodbe. Vsled narodnostnega egoizma bi bilo treba postaviti pogodbo na načelo: Po velikosti vloge, velikost dobička.

V ostalem se govornikova izvajanja krijejo z izvajanjem predgovornikov.

Danteja božanstvena komedija „Pekel“

Ta največji kinematografski senzacijonelni umotvor se bode predvajal samo 4 dni. Petek 13, sobota 14, nedeljo 15, pondeljek 16 v »KINO IDEAL«. Zvišane cene vsled visokih nabavnih stroškov. Predstave 3—4 1/2, 4 1/2—6, 6—7 1/2, 7 1/2—9, 9—10 1/2. Zadnje predstave na prostem. Šolskim otrokom dostop ni dovoljen!

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Zapazivši ranocelnika v oknišču, se je Basinjak prerinil do njega... Ko je dospel do okna, je videl, da govori ranocelnik z gospo Diano Poatješko.

Kaj mu je neki razlagala? Ne meneč se za etiketo, je potegnul Basinjak ranocelnika za rokav.

»Kaj se godi, Basinjak?« je vprašala Diana Poatješka in se nasmešnila.

»Kralju je zelo slabo; ali ne veste madam?« je dejal komornik.

»Oh, moj Bog!... potem je treba obvestiti prestolonaslednika!« je vzkliknila Diana in odhitela nemudoma, spogledavša se z ranocelnikom.

Ta je sledil Basinjaku.

Tekoč nazaj, se je zadel komornik v Žarnaka, ki je kriknil od bolesti in zaklel nato. Basinjaku se je mudilo preveč, da bi se bil ustavil. Pač pa se je ustavil ranocelnik.

»Ta tepec se je zaletel v vas?« je vprašal.

»Da, Bogme; in to me skeli...« »Dobro!... Takoj si ogledam vašo rano. Glavno je, da se obveza ne premakne...«

To reki je odhitel ranocelnik za ostalim.

Žarnak je stopil v prestolonaslednikovo stanovanje in šel naravnost k Diani Poatješki.

Kako je z vašo rano?« ga je vprašala ona.

»Kakor dobro le more biti, četudi besnež, ki me je obdaril s tem sunkom iz teme, nikakor ni štedil z železom. Toda osvetim se mu, kadar pridem na to, s katerim hudičem sem imel opravka! Za zdaj pa gre za nekaj drugega... Vnadi, da najdem kako sled, sem šel takoj, ko je bila moja rana zavezana, s svetiljko v roki gledat kraj, kjer sem srečal z onim dijakom... Ali veste, kaj sem našel v travi?«

»Kaj?« je dejala Diana.

Žarnak ji je pomolil kos papirja. »Bil sem tako radoveden, da sem odpečatil,« je dejal. »Preberite, in videli boste, da je zanimivo...«

Diana Poatješka je razgrnila pismo in ga prečitala večkrat po vrsti.

Celo se ji je nagubalo v naporo premišljanja.

»Kaj pravite?« je velel Žarnak.

»Počakajmo!« je povzela Diana.

»Ranocelnik mi prinese vsak trenutek važno vest. Od te novice zavisi, ali je pismo, ki ste ga našli, koristno ali ne. Vsekakor pa je dobra najdba in vredna, da jo spravimo...«

Franc I. je hropel na svoji veliki postelji, okrašeni s kraljevskim grbom.

Visoke stene njegove spalnice je obsevala rahla luč sedmeroročnega svečnika z voščenicami ter oživila gobeline s slikami junakov v bojevitih razmahih, z železnimi čeladami in oklepi, podobnih viteškim bratom, ki so prihiteli čakati njegove pogrebščine.

Misel o smrti se je bila razvila v njem s strahotno naglico.

Toda ni se ji posrečilo zadušiti strasti, ki je besnela v tem telesu.

Narobe: pridruževala se je tej strasti in jo raznyemala le še bolj.

Besede, ki so mu uhajale, so pričale o tem dvojnem stanju duše in telesa.

»Umreti v žiletnem naročju... umreti z njo... Oh, strašno je umreti tako mlademu... toda jaz bom umrl, in umiraje jo zadušim s poljubom...«

»Sir, sir! Preženite si te misli.« »Oh, moje oči... Oči me peko! Oh, kakšen plamen mi liže trepalnice!... In ta deklica bi mi jih ohladila z enim samim poljubom...«

»Pijte sir!« je dejal ranocelnik, nudeč kralju pomirjalno pijačo.

Kralj je pil željno.

»Ah, vi!« je dejal nato in prijel ranocelnika za roko. »Kje je Rabl?«

»Pošljite Rablčja k meni!...«

Ranocelnik se je namrdil pikro:

»Moje slavnega tovariša ni v gradu sir; toda izkušam ga nadomestiti, kolikor je v moji šibki moči.«

»Da, da; tudi vi ste učenjak.«

Kralj se je dvignil s komolcem. Mignil je Basinjaku, naj odide.

»Kralju je že boljše,« je rekel ranocelnik.

Basinjak je hitel ven, da raznese to novico, naslajaje se že naprej nad potrptostjo in osuplostjo dvorjanov.

»Idi tudi ti!« je velel Franc I. prijazno Sansaku.

Sansak je vprašaje pogledal ranocelnika.

»Njegovo Veličanstvo je imelo hud popad... Kriza je dosegla svoj vrhunec — zdaj bo poenajla polagoma. Porok sem, da ohranim njegovo Veličanstvo pri življenju, ako bo hotelo ubogati moje nasvete...«

»Bog nam otmí njegovo Veličanstvo!« je zamrmral Sansak.

In ta železni človek je odšel plakaje. Toliko nevarnosti je bil že razdelil s kraljem, da mu je duša prarastla nani.

Nato se je obrnil k ranocelniku.

Bodisi, da je pijača res učinkovala, bodisi, da je pojemale sila histerične krize — kralj se je zdel zdaj mnogo mirnejši.

»Povejte mi, kakšno je moje stanje,« je dejal s precejšnjo trdnostjo.

»Stanje vašega Veličanstva ni vznemirljivo: Samo počitka vam je treba, sir.«

»A jaz vam pravim, da sem obsojen!... Morda mi je živeti še tri mesece... a čemu!...«

»Natura vašega Veličanstva je krepka, Kri se lahko prenove s po-

močjo pomirjalno in čistilnih zelišč...«

Franc I. je zmajal z glavo.

»Zakaj lažete?« je dejal osorno. »Vi veste bolje od mene, da je bolezen, ki me gloje, neozdravljiva... Pravim vam, da mi je živeti največ še tri mesece...«

Ranocelnik je molčal.

»Vidite!« je vzkliknil kralj z divjim obupom.

»Sir!... Priznati moram, da je težko ozdraviti bolezen vašega Veličanstva... Toda ako hočete, živite lahko še dalje, nego mislite...«

»Šest mesecev, kaj ne da?« je prašal kralj z neizrekljivo trpkostjo.

Ranocelnik zopet ni dal odgovora.

»Poslušajte,« je dejal nato Franc I. »Ni mi do teh beraških par dni življenja, ki mi še preostanejo... Poslušajte me... molčite... in ubogajte. Jaz hočem, da mi sestavite do jutri zjutraj pijačo, ki mi vrne vse moje sile za osem dni, ali makar za manj, če ne gre drugače. Vsaj v teh svojih poslednjih urah hočem biti zopet mlad in ognjevit — takšen, kakor sem bil pred dvajsetimi leti. Ali morete izpolniti moje željo?«

»Da, sir... Toda če vam napravim to pijačo, vas umorim...«

»Napravite jo in prinesite mi jo. Ostalo je moja stvar.«

»Sir, še enkrat naj povem vašemu Veličanstvu, da divjate v samomor...«

(Dalje.)

Končno pravi govornik: »Bolgarski demokrati so izjavili, da bo njihova demokracija zadnja, ki bo obžalovala razpad balkanske zveze. Srbska demokracija pa naglašala, da bo ona prva, ki bo obžalovala razpad balkanske zveze.

Nato predlaga resolucijo, s katero se vsprejema na znanje ekspozice ministrskega predsednika v pričakovanju, da se, vse ono, kar je označeno v ekspoziciji kot življenski interes Srbije, v nobenem slučaju ne žrtvuje drugim obzirom.

Pasčič vstane in izjavi — v imenu vlade —, da se pridružuje tej resoluciji in jo vsprejema za vladno.

Knjižne novosti, javno mnenje in druge kaprice.

VI.

Ni je kmalu dobe, ki bi bila nagromadila na tako kratek čas toliko množico dogodkov, kakor se je to godilo v zadnjih 7 mesecih. Vsa vojna na Balkanu, oživljenje jugoslovanskega vprašanja, vse one neokusne, smešne afele, kakor Prohaskovina, pater Palič, Skader, kesneje naš krasni informacijski biro s svojim Kanio, ki je s svojim delovanjem zakrivil po veljavnem kazenskem zakoniku prestopke ščevanja in napačnega informiranja, — potem časna mobilizacija 700.000 mož, dželoma na jug, deloma na sever, doma pa kar zaporedoma dve korupcijski aferi, Redlova na Dunaju in v Pragi, kranjska politična doma; tržaške občinske (deželnozborske) volitve; Kar cela vrsta zadev, ki nas Slovence zanimajo tako naravnost....

Redlova zadeva je posebno pomembna. Kakor posnemamo Fremdenblattu, Militärische Rundschau (torej oficijozno, na kar opozarjamo ljubljanskega državnega pravdnika!) in Presse, Zeit, Narodnim Listom itd. smo živeli po zimi na vulkanu. Vse, kar se je godilo pri nas tiho in tajno, so v Rusiji vedeli, mi pa o njih ničesar važnega. Tako bi bil izid vojne, ki bi se bila skoraj pričela za nekaj imaginarnega, kar bi v slučaju zmage pripadlo v roke Italiji, drugače, nego so si mislili bojevitvi gospodje na Dunaju. Sedaj priznavajo to oni sami, in zona jih obseva, če pomislimo, kakšna bi bila nesreča, v katero bi nas bili oni spravili s svojo bojevitostjo.

Berchtoldu sicer treba priznati, da se je mnogo trudil, pošteno trudil. Toda trudil se je za nekaj nepoštenega in absurdnega, za nemško državno rezono Avstrije. Zato je bil premagan, zato je naš prestriž izgubljen, naši uspehi ničevji, naši rezervniki še vedno pod orožjem, izguba na gospodarskih vrednotah velikanska, balkanski trg nam sovražen, politični vpliv tudi na Balkanu zmanjšani, Redl je nekaka krona, nekaj finis: S svojim zločinom je škodoval državi, pa morda koristil miru; Pravica se je poslužila čudnega, pa učinkovitega orodja.

Korespondenčni urad je čisto burbonska institucija, ničesar se ne nauči. Komaj prenehajo z eno blamažo, začne z drugo, kakor da bi to res kaj koristilo državi. Pasčič je končal svoj sloviti govor v skupščini z besedami: »Morda smo res oškodovali materialni interes kakšne države, toda skušati treba to državo oškodovati z gospodarskimi zvezami in dobrohotno gojiti z njo stike«. To je slo seveda na rovaš Avstrije. Zanimivo je pa, da je pred 4 leti Aehrenthal z enakimi besedami končal svoj govor, naslovljen takrat na Srbijo. Sedaj se je igra obrnila na škodo monarhije: Wer den Schaden hat, hat auch den Spott. In ne more se trditi, da naši vodilni gospodje niso posmeha od te strani pošteno zaslužili. Zato je pa korespondenčni urad ta posmeha zalomil ter ga objavil še le naknadno, ko so ga objavili že vsi inozemski listi. Tako je blamaža še zrasla, ker je korespondenčni urad dokazal, ne le, da smo slabi, da se nam posmehujejo, ampak da smo celo tako slabi, da posmeha ne prenesemo. Manjka samo še, da iznajde Berchtold kakšne gumbce za manšete.

Slovenska zemlja.

Zagorje ob Savi.

Ponovni občni zbor C. M. podružnice Zagorje se vrši v nedeljo dne 8. jun. 1913. ob 7. uri zvečer v prostorih g. Iv. Müllerja v Zagorju z običajnim dnevnim redom. Zborovanja se udeležijo kot zastopnik glavne družbe ne tajnik gosp. župnik A. Berce. Z gotovostjo je upati, da to pot pokažejo Zagorjani in okoličani da vedo ceniti velike koristi C. M. družbe. Med nas pride tudi naš nek-

dani sosed gospod Berce, zato je pričakovati obilne udeležbe. Pridite vsi, da s tem pokažete svojo zavedenost ter kritikom zabranite nadaljno pisarjenje. Torej na svidenje!

Iz Tolmina.

V Tolminu bilo je nekdanje zelo lepo, družabnost je vladala med tržani in gospodo, takrat ni bilo oholosti, imeli smo marsikaj, kar pa žalibog — danes pogrešamo. Predvsem pogrešamo našo milo slovensko pesem. Imeli smo prav dober in močan pevski mešan zbor, da, celo dva: »Citalniški« in »Rok, bralnega društva«. Takrat je bil inteligentni zbraven prirostopnega delavca — bili so drugi časi — pa tudi druge glave. Tudi godce »podganarje« smo imeli — orkester in tamburaški zbor. Prišli smo pa tako daleč, da ako bi danes vojaške godbe ne imeli — Tolmin bi bil v tem pogledu — prava zakotna vas. In kdo je kriv? — Kadar se napravi veselico, predstavo ali koncert, na žalost viditi zelo malo tuk. Intelligence — od nikoder uradnika — ako pa je — je ta bela vrana. Dobro oko moraš imeti, da zapaži enega v uniformi — kateremu moraš priskrbeti sedež, da lepo sedi in te »poslušajo« — za ta trud mu moraš še posebej 4 okrogle kronce plačati. Nič za to, da bi vsaj znal slovensko in ako imaš čast z njim slovensko govoriti, si še v nevarnosti, da prideš ob »svoj spol« — in se ne zavedaš — kaj si: Mandelc ali babca? — Leto bo kmalu preteklo, odkar so bile, kakor vemo, pevske vaje. Kje ste pevci in pevkine? Kje sta gospoda Fili in Vogrič? Poslednji ni tukaj stalen in je v žalosti — ali ipak bi moral vseeno že kot Tolminc se žrtvovati ter iti društvom na roko. Pravijo, da se mu neče! Tako ne sme iti dalje. Kaj si mora tujec o nas misliti, ko ne sliši drugega, kot nemške in mažarske popevke? — kjer se drugo ne čuje kot »Kossuth Lajos« in slično? Ne branimo vojakom tuk. garnizije, da pojejo in se zabavajo po svoje. Tolmin je bil enkrat daleč na okoli znan po svojih pevcih in diletantih in tako mora biti tudi v bodoče. Fantje in dekleta! — tako ne sme iti dalje, negujte slovensko in slovensko pesem, katera je tako lepa — in pokažite svetu, da ste Slovenci — in — pravi Tolminci!

Stajersko.

Stov. Bistrica. Pri nas imamo tudi nekov c. kr. davčni urad, v katerem posluje po »Volksratovi« volji tudi neki c. kr. davčni oficijal, imenovan Fekonya. Ta gospod pa postaja zadnje čase sem nekam nesramen. Poleg tega, da navadno pride v urad le takrat, kadar se mu zljubi, šikanira slovenske stranke na vse mogoče načine. Kar je slovenskega, mu je trn v germanski peti. Vrhlu tega pa še opravlja tajniška dela »Siidmarki«. Kadar je pri takem poslu — namreč v uradu — takrat morajo navadno vse stranke čakati — če so slovenske. Mi si tega ne pustimo več dopasti in zato si usojamo vprašati g. nadupravitelja Horaka, kako dolgo da še bomo odyisni od tega nacionalnega petelina. Če že g. nadupravitelju ni na tem, da se stori konec »Siidmarkinemu« tajništvu v c. kr. uradu, potem si ga usojamo opozoriti na dejstvo, da temu gospodu — Fekony — zaostaja službeno delo. Upamo pa, da stori g. nadupravitelj vsem nedostatom konec. Če pa tega ne bi, pa naj ve, da so tudi nad njim še inštanče.

Ptuj. Pred kratkim so bile volitve trgovske zadruge v ptujski okolici. Dasi so se Slovenci-trgovci malo zanje pripravljali, so vendarle zmagali in vrgli nemčurje. Človeku bi se to zdelo docela naravno, ne zdi pa se našim nemčurjem, ki so proti volitvam vložili priziv. Ker pa imamo čudne čase, bi bilo zelo umestno, da se Slovenci-trgovci že sedaj začno pripravljati na mogoče nove volitve. Žalostno bi bilo, če bi pri teh ne prišli, kot sedaj, do veljave. Pa tudi v drugem oziru je to za Slovence pomembno: če pridejo zopet do gospodarstva nemčurji, bo njih vsegamogočnost še večja, kot je bila doslej. Tega pa ne moremo trpeti.

Ptuj. Čudne govorice krojijo tod okoli, zlasti pa še po tujski okolici, v prvi vrsti v St. Vidu. Prejšnji predsednik trgovske zadruge je bil trgovec Šoštarč iz St. Vida. Le ta je tako nemarno posloval in so bile njegove knjige v tako silnem neredu, da jih je baje zažgal, oziroma da so mu v »vodo padle«. Istotako je bilo tudi z denarjem, ki ga je v nekaterih slučajih sprejemal Šoštarč. Do danes še niti duha ni, kako se je oni denar uporabil in pa v kaj. Zato pa so nemčurji nad slovensko zmago tako pokoncu, ker se boje, da bi se od slovenske strani zamoglo stvar natančneje preiskavati in pristojne oblasti prisiliti, da se za stvar še enkrat zavzamejo Šoštarč in njegovim kompanjonom je postalo vroče.

Zato pa hočejo imeti nove volitve. Pristojne oblasti bodo pa bolj storile, če nemčurjem malo manj verjamejo kot doslej in se zlasti pobrigajo koliko je resnice nad že označenimi obdolžitvami. Šoštarču in njegovim miljenem pa kličemo: Bodite mirni, če ne izpregovorimo še jasnejšo besedo!

Celje. V nedeljo, 8. t. m., se vrši v Celju koncert pevskega društva, ki poje izključno dr. Anton Schwaibove pesmi. Ta koncert bo eden največjih, kar jih je dosedaj bilo v Celju. Nastopi namreč do 70 pevk in pevcev in 20 mož orkestra. Ker so stroški velikanski, upa celjsko pevsko društvo, da se spodnještajersko občinstvo odzove v kar največjem številu. Kakor slišimo, se udeležijo tudi nekatera pevska društva iz okolice in Savinjske doline. Sploh priporočamo — če bi se javilo dovolj obiskovalcev, bi vozil avtomobil večkrat sem in tamo nazaj. Torej, obiskovalci iz Savinjske doline naj vprašajo pri ravnatelju avtomobilne zveze g. Apatu na Vranskem. Vse drugo ukrene društvo. Gostom bodo na razpolago v mali dvorani dobra štajerska vina in kajena. Po koncertu prosta zabava in ples. Pri celem večeru sodeluje sedaj že znana Narodna godba pod vodstvom g. Engererja. Torej 8. t. m. vsi v Celje!

Celje. Pevce in pevke opozarjamo, da se vrše zadnji teden vaje tako: v sredo mešan zbor z orkestrom, v četrtek orkester sam, v petek mešan zbor z orkestrom, v soboto mešan zbor z orkestrom, v nedeljo ob pol 10. uri dopolne fotografiranje zbora in orkestra na vrtu Narodnega doma, nato vaje — (zadnja.) Popoldan orkester. Toliko v uvaževanje.

Dnevni pregled.

Družabna kurtuazija. Edini zastopnik slovenske napredne stranke gosp. dr. K. Triller je v deželnem zboru obžaloval razkritja gđ. Kamile Theimer. »Slovenski Narod« prinaša kar dvoje opravičil tega obžalovanja. To je dokaz, da je dr. Trillerjev nastop težko braniti. Razlogi, ki se navajajo v opravičenje dr. Trillerja, so neoporečno lepi, da, kavalirski. Dr. Trillerjev čin družabne kurtuazije se je obračal zgolj zoper javno razpravljanje zasebnega in rodbinskega življenja; rodbinski prag bodi svet in je zato absolutno nedopustno vlačiti strogo intimne stvari v politični boj. To načelo zastopa dr. Triller, odkar stoji v javnem življenju, in — vsakdo ga mora zato pohvaliti. Toda zakaj ni tega svojega čina objavil dr. Triller pred »Slovenecem«, da bi bil onemogočil zlorabo svojega kavalirstva, zakaj ni izjavil, da je izrekel svoje obžalovanje le v svojem imenu, nikakor pa ne v imenu politične stranke? Zakaj je blamiral svoj lašni organ?!

Ločiti med zasebnikom dr. Trillerjem in zastopnikom celokupne napredne stranke, ki nima nobenega povoda za kavalirsko kurtuazijo napram S. L. S. Naše mnenje je, da se popadljivega psa ne odganja s svilenim pahljajo. S. L. S. ne pozna napram narodno napredni stranki nikdar in nikjer niti sence kurtuazije in naše pristaše preganja kot divje zveri. Ali moremo pozabiti, kako se je vedel dr. Lampe proti slovenskim damam? Ali naj pozabimo, kako je pisal »Slovenec« proti ženskemu teledruštvu in proti našemu žensstvu o priliki veselice za Prešernov spomenik v »Zvezdke«? Ali se spominjamo tona klerikalne obč. svetovalce proti gospej dr. Tavčarjevi? Ali ste pozabili napadov na župana Hribarja obitelji? Ali ne veste več, kako je pisal »Slovenec« o priliki lovske nesreče v dr. Tavčarjevi familiji? itd. itd.! Ti slučajji so bili vsi povsem nepolitični, strogo zasebnega in rodbinskega značaja. A ton čistih »Slovenčevih« napadov je bil čist goričarski in brutalno surov. Kdaj in kje je S. L. S. obžalovala iz družabne kurtuazije te naskeke v svojem glasilu? Nikoli in nikjer ne najde noben somišljenik napredne stranke nobenega zadoščenja tudi za najkrivicejše napade s strani S. L. S. in njenega glasila. Klerikalec kavalirstva ne pozna, odpuščenje mu je tuje in sovraštvo goji v svojem modrasovem srcu celo preko groba. Dr. Triller pa je postal hipoma ves sentimental in blag ter je — vse obžaloval. To je morda nov dokaz, da je osebnost plemenit mož, toda med kruto vojno general ne sme poznati senzitivnosti, sicer se mu smeje vsa armada. Ali so Theimeričine obdolžitve resnične ali ne, le za to gre. Osebnosti politični momenti so v njenih člankih toli nerazdružno zvezani, da ni možno odbravati ene, a obsojati druge. Tega prepričanja je vsa napredna javnost. Dr. Triller ni s svojim obžalovanjem naši stranki prav nič koristil, dobil ni za svoj kurtuaziji čin nikakega

plačila na dobro stranke, nasprotno, klerikalci se mu še posmehujejo. Naša pristaša pa je ta slučaj zbehal. Zato naglašamo iznova: kar je storil blagi dr. Triller, je storil le kot zasebnik v svojem imenu. — napredna stranka sredi ljutega boja S. L. S. proti vsemu naprednemu življu nima nobenega vzroka, igrati sentimentalnosti!

Dr. Trillerju ne pomaga noben izgovor. Vsak človek je zmotljiv in ni ga, da bi kdaj v politiki ne zašel na slabejšo pot. Dr. Triller pa ga ob vsaki važni priliki in sicer vedno ob najvažnejši priliki polomi. Ko je klerikalna drama dosegla skoraj že svoj vrhunec, pa pride dr. Karol Triller kakor deus ex machina in — pomaga klerikalnim mogotcem. Ni še minilo prav dolgo, kar je dr. Triller v Mestnem domu pri popolni zavesti, vedoma in hotoma očital S. L. S., da je stranka brez časti in da je njen voditelj dr. Susteršič sneedel častno besedo. Dva dni po shodu je dr. Triller na veliko zadoščenje klerikalcev zlezel pod klop in dal glavarju in S. L. S. zadoščenje v lojalni izjavi. Ravnotako je bilo pretečeni teden. Vsa napredna javnost je s simpatijo zasledovala po veliki večini prav srečen in neosebni boj Theimerjeve proti klerikalnim kapacitetam. Že so bili dr. Susteršič, dr. Krek itd. do nazaga slečeni, že je ljudstvo manifestiralo, da se zauda izkoriščevalcem in »poštenjakom« zaslužen udarec, pa pride dr. Triller in kot zastopnik stranke, ki more boj Theimerice proti klerikalcem le pozdraviti, glasuje v deželnem odboru za župnico deželnemu glavarju dr. Susteršiču ter povrh še obsodi »Slovenski Narod«, torej glasilu, ki je boj Theimerice pričelo, glasilu, ki je pri našalo Theimeričine članke z njegovo vednostjo. Hujše neodkritosti, nemožnosti in nedoslednosti bi nikdo ne mogel zagrešiti, kot jo je dr. Triller s tem činom. Dr. Triller bi se moral zavedati, da, če se že drugega od njega kot naprednega deželnega odbornika zahtevati ne more, da se vsaj nekaj lahko zahteva, namreč, da je zadeva s kratko izjavo že spravljena iz sveta. Ne zaveda se pa, da je narodno - napredna stranka takega kavalirstva že do grla sita. Bodisi, da je dr. Triller glasoval za župnico iz strahopetnosti, bodisi iz kurtuazije, bodisi iz katerega koli vzroka, on je s tem činom zopet podprl klerikalni strahovlado v deželi in izdal in zapustil vse tiste, ki so kedaj z žrtvami storili za napredno idejo in za narodno-napredno stranko.

Utiš, ki ga je napravila enoglasno sprejeta župnica na deželi. Z dežele se nam poroča: Greh dr. Trillerja v dež. odboru presega daleč vse grehe, ki smo jih bili doslej navajeni v ljubljanski napredni politiki. Mi smo sklenili, da ne sme več tako naprej v stranki iti — sicer vse skupaj klerikalni vrag vzame. Začudili smo se, da ste to glasovanje pustili brez kritike (op. uredn.: omejili smo se večer na par opazk, ker smo hoteli slišati javno mnenje. — Danes se je to mnenje dovolj javno pokazalo.) Po deželi vladala taka nezadovoljnost, da se razmere morajo izpremeniti. Naprednjaki sede v Ljubljani, po deželi pa se vozijo klerikalni agitatorji in pobirajo polovičarje. Od naprednih gospodov ni bilo že dolgo nikogar videti. Pa pravijo, da bodo drugo leto volitve po deželi! — Mislili smo, da so odkritja Kamile Theimer predoznanila za nov boj. Bil bi že skrajni čas, da bi bilo konec. Tolikokrat smo že prosili, naj se zganejo, pa čakajo vedno na zadnji trenotek. — Tudi če se kaj obljubi ali sklene — ostane vse na papirju. Tudi Theimerjeve odkritja — bodo zdaj ostala le na papirju — ker so takega ex-offio kozla ustrelili. Toliko umazanih afer — pa se vse poltači. Celo na Ogrskem so ugnali Lukacsa, pri nas pa naj se zopet vse pokrije in naj to trpi naprej. Kakor črna mora leži klerikalizem nad nami. Vse bi se ga rado otreslo — v Ljubljani pa ga hočejo s takim postopanjem reševati. Skrajni čas je, da se vse izpremeni, in da si pomagamo sami.

Absolutizem v narodno-napredni stranki. Za soboto zvečer je bil po soglasnem sklepu izvrševalnega odbora narodno - napredne stranke sklican sestanek zastopnikov ljubljanskih organizacij, na katerem so se imela obravnavati zelo važna strankina vprašanja. Ta sestanek se je pa menda na lastno pest od predsedništva (dr. Trillerja?) sistiral brez razlogov in očividno je zaradi tega, ker se gospod dr. Triller boji soglasne obsodbe za njegovo glasovanje v deželnem odboru. Kakor je videti, se predsedstvo narodno - napredne stranke postavlja na slično stališče kot dunajska vlada za časa skadrskega vprašanja. Njen absolutizem je sistiral parlament in v Bosni vse ustavne pravice. Žalostno je, da se kaj takega dogaja še danes v stranki, ki se vedno dela demokrat-

sko in napredno. Dolžnost vseh naprednjakov, zlasti pa političnih društev je, da si to pot z absolutizmom ne damo zamašiti ust in da popravijo to, kar je dr. Triller pokvaril. Glavarjevo župnico je na vsak način treba zmanjšati, za kar je neizogibno, da dr. Triller niti trenotek več ne ostane deželni odbornik. Le tako je mogoče dokumentirati, da vsa napredna in poštena javnost obsoja dr. Susteršiča in da ni manj ne obsoja svojega pristaša, ki se je drznil njemu izrehati zaupanje in ga tako moralno rešiti pred politično smrtjo. Če ni vsa napredna politika le humbug, če niso volilci le norci, ki jih pozna dr. Triller le pred volitvami, potem se dr. Triller ne more prav nič premišljati. Vsa napredna javnost je razburjena zaradi dr. Trillerja. Če je on imel pogum reševati klerikalni panama, naj ima še toliko poguma, da reši z žrtvovanjem deželnega odborništva napredno stranko. Sramota in izdajstvo, ki ga je povzročil on, ne sme zopet kot mora leči na požrtvovalne in sicer navdušene strankine pristaše, sicer je vsakdo nespameten, kdor se še prištevja k tej stranki. Vsekako pa je dolžnost predsedstva, da za zadevo v razsojo volilec in da ne skuša zadušiti te ostudne afele z absolutizmom!

Propalost klerikalizma se zelo dobro kaže na slučaju, kako slikajo Redlovo afero. Nekli klerikalni list na Češkem piše: Skandalozna afero polkovnika generalnega štaba, šefa evidenčnega vojaškega urada Alfredda Redla, poljskega žida, ki se je leta 1902. dal krstiti, da bi prišel v generalni štab, zanima misli v Avstriji ravno tako, kakor druga škandalozna afero z najvišjih krogov političnih na Ogrskem, kjer se je pralo umazano perilo Lukacsevo. S temi aferami se je naša monarhija postavila ob bok svetovnim aferam francoskim a la Dreifus (priporočili je, da v tej vrsti stoji tudi afero kanonika Drozda, ki je ljudstvo okradel za sedem milijonov.) To so tisti židovski - napredni krogi, katerih reprezentant je glavni organ »Svobodne Misli«, »Neue Freie Presse«, ki se ne sramujejo nobenih sredstev, da bi se obdržali pri politični moči in se obogatili. — Afera Lukacsova in Redlova pomenja moralni polom napredno - brezverske družbe v Avstro - Ogrski in je opomin za vodilne kroge, da vlada te »družbe premoženja in vede« napravi konec, če nečajo, da bodo interesi države in dinastije bili v najresnejši dobih izročeni na milost in nemilost banditskih bakšišovskih klik, ki so jim ideali verstva in domoljubja samo predmet kšefta, kar najbolj nemoralnega in ciničnega. — Tako piše list, ki dela tovarišijo za vse dobro vnetemu »Slovencu.«

Vprašanje abecede je razrešeno. Kje pa? V Albaniji — kjer so sedaj določili kakšen bodi pismen jezik.

Ustava Albanije. Albanija bo, kakor pravi sedanji načelnik začasne vlade ustavna država, ki bo imela dve zbornici — to pa zato, ker imajo Albanci tudi svojo aristokracijo, Duh ustave bo liberalni.

Prav zanimiva polemika teče med češkimi demokratičnimi in liberalnimi listi, Klofač, narodno-socialni poslanec je bil obdolžen, da je na Balkanu priporočal nemško firmo — kot češko! Klofač se je branil in povedal, da je to storil na podlagi lista, v katerem je bilo potrjeno, da je firma češka in pod potrdilom je stalo ime — dr. Kramarja. Na to je dr. Kramar izjavil, da je na ono priporočilo njegov podpis prišel brez njegove vednosti. Ker so pa na to inla-dočeški listi očitali Klofaču, da je priporočal nemško firmo radi — provizije, je Klofač odgovoril v »Češkem slovu«, in ta odgovor je uničujoč za češke liberalce. Iz Klofačevega pisanja je razvidno, da so češki liberalni prvaki priporočali na Balkanu nemške in židovske firme proti češkimi, kar se ni zastojlo godilo, pač pa vedoma in iz sebičnih namenov. — Masaryk je dobro vedel, kaj govori, ko je enkrat zaklical: narodnost nam ne sme biti molzna krava!

Izkoriščanje železniških uslužbencev na novomeškem kolodvoru. Iz Novega mesta smo prejeli: V polnem tiru se nahajajoča zgradba belokranjske železnice v zvezi z zgradbo razširjenja novomeškega kolodvora, je povzročila izvanreden promet tovornih vlakov na dolenski prog. Poleg dolgih preobloženih rednih tovornih vlakov prihajajo zdaj tudi izvanredni tovorni vlaki, tako da je novomeški kolodvor v enomer prenapolnjen s premikajočimi vlaki. Ta izvanreden promet zahteva tudi izredno službo in naporno delo uslužbencev, ki spremljajo te vlake. Višji inšpektor je sicer določil, da se za ta slučaj pomnoži osebje za premikanje tovornega blaga. To osebje (Verschieb - Partien) bi imelo kot rezerva stalno biti nameščeno na novomeški postaji, in bi imelo pomagati, oziroma nadome-

stovati osebe, ki se pripelje z vlaki iz Ljubljane doli. Ali pri železniški upravi se dobe nižji funkcionarji, ki imajo pri tem poslu odločilno besedo. In ti puste ljubljansko železniško osebo do skrajnosti izkoriščati. Sprevedniki in sploh pri premikanju zaposleni uslužbenci niti toliko časa nimajo, da bi po dolgotrajni vožnji in napornih službi na tesnem kolodvoru zavžili najpotrebnejše okrepčilo. Ali bi to res toliko več stalo, če bi se za zgoraj navedeni namen določila stalna rezerva na novomeški postaji?

Obsojeni čuk. Dne 31. maja je bil obsojen pred novomeškim okrožnim sodiščem Anton Smolič, po domače Bašljev iz Skovca pri Trebnjem zaradi težke telesne poškodbe na sedem mesecev težke ječe. Pretepač se je izobrazil za ta posel menda v trebnjem čukarskem društvu, čegar vnet član je. Čukal je ponoči — kakor je sploh navada teh nočnih ptic — in je s težkim železnim vejinikom čuknil preko glave nekoga mirnega človeka. Prav po katoliški morali.

Iz Trebnjega nam poročajo, da se je na Catežu prigradila mala nesreča nekemu sila pobožnemu c. kr. uradniku tukajšnjega sodišča. Ko se je z neko šiviljo in Marijino devico ravno pogovarjal menda o lepem maju, je prišel v neljube stike s čevlji neke tuje noge. Očividci trdijo, da je po tej lekciji precej urnih krač zapuščal Catež. To pot pa ni imel »respektina« s seboj, kakor nekoč na neki paši.

Tra-raj Bum, bum! »Slovenec« poroča, da bo v nedeljo 8. junija na Zaplazu pri Catežu doli neke na Dolenjskem velik »tabor« katoliških mož in mladeničev. Ej, malo konkurence novemu Lurdu! Reklama je prav cirkuška. Da bo bolj vlekle, pravi, da bodo igrali dve plehasti muziki, ko bodo švedrali čuki tja gori. Tam bodo tudi telovadili. Drugod se ne upajo pokazati — za v hribe je pa vse dobro. Prišel bo tudi njega ekselencen finančni minister kranjski, ki bo predaval o razkritju Kamilе Theimerjeve. Kakor vse kaže, se že pripravljajo za volitve. Treba bo naše »zavedno« ljudstvo predramiti in mu nasuti peska v oči. Ta cirkus se bo pa izplačalo ogledati. G. urednik! Ne zamudite te lepe prilike in pošljite tja gori kakoga poročevalca. Tudi fotografiji bi imele hvaležno delo. Tra-raj Bum, bum! Le vsi na katoliški tabor!

Za naš Bled. V »Zlati Pragi« priobčuje g. Penizek, ki dobro pozna naše kraje, lepe članke o našem jugu. Popisi se tičejo Primorja, Dalmacije in naših gor. Posebno vneto piše g. Penizek o Bledu. Poln navdušenja popisuje krasoto gor in jezera in pride do zaključka, da bo Bled ne le po krasoti, ampak tudi po vrednosti »biser« kranjske dežele, kakor hitro dobi one ugodnosti modernega komforta, ki ga danes zahtevajo letoviščarji. Potem — pravi — bo to prava zlata dolina.

Vinogradniški tečaji na Dolenjskem. Tekom meseca junija priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, B. Skalič, sledeče tečaje za vinogradnike, in sicer: v petek, dne 6. ob 8. uri zjutraj v Telčah, obč. Skočjan; — isti dan ob 3. popoldne v Vinjem vrhu, občina Bela cerkev; — v ponedeljek, dne 9. ob 5. popoldne na Suhorju pri Metliki; — v torek, dne 10. ob 8. zjutraj na Radovici; — isti dan ob 2. popoldne v Repici, obč. Drašice; — v sredo, dne 11. ob 9. uri zjutraj v državni trtnici v Črnomlju, kjer se obenem razdeli zeleni cepiči; — isti dan ob 3. uri popoldne v Stražnem vrhu, obč. Dobliče; — v četrtek, dne 12. ob 8. uri zjutraj na Tanči gori; — isti dan ob 4. pop. v Starem trgu; — v petek, dne 13. ob 8. uri zjutraj v Radencah; — isti dan popoldne ob 2. v Dolu; — v soboto, dne 14. ob 8. zjutraj v Cepljah; — v torek, dne 17. na Bučki ob 9. zjutraj; — isti dan popoldne ob 3. na Raki; — v sredo, dne 18. ob 8. uri zjutraj na Studencu; — isti dan ob 3. popoldne v Boštanju; — v četrtek, dne 19. ob 8. zjutraj v Radečah; — isti dan ob 3. popoldne na Polšniku pri Litiji; — v petek, dne 20. ob 8. zjutraj v Smartnem; — isti dan popoldne ob 3. v Temenici. — Ti tečaji se vršijo na prostem, v vinogradih in le v ugodnem vremenu. Kraj sestanka se razglasi potem oklica. Poučevalo se bo o zelenem cepjenju frt, poletnem delu v vinogradih, zatiranju trtnih škodljivcev itd.

Prijatelj golobov. Dne 30. p. m. okrog polnoči, so dobili na Dolenji Zadobrovi nekega 16letnega fanta, ko je ravno hotel ukrasti iz golobnjaka nekaj golobov. Fanta so domači ljudje prepoznali. Zagovarjati se bo moral pred sodiščem.

Nepravi medicinee. V torek, dne 3. t. m. se je pridružil v kavarni v Skofji Loki neki mlad, lepo oblečen mož neki družbi, ki je ravno sedela isti čas v kavarni. Mladi mož se je izdajal za medicina. Ko je na glavnem trgu neki orožnik zahteval od

njega legitimacijo, je on tuječ radi tega zelo razžaljen. Slednjič pa je vendar izvlekel iz žepa delavske knjižice, glasečo se na ime Friderika Zoreta. Med tem, ko sta šla. Zore in orožnik proti stražnici, se je posrečilo prvemu ubežati. Res, čuden »medicinee«.

Velika tatvina. Pred štirinajstimi dnevi so doslej neznani tatovi vlomili v trgovino trgovca Iyana Uleja iz Grahovega pri Cerknici in so odnesli od tam: železno, kakih 25 kg težko patentirano kaseto s 400 kronami, moško zlato uro z dvojnatin pokrovom, zlato žensko uro, dolgo, zlato, žensko ovratno verižico, zlato častniško verižico, dve zlati otroški ovratni verižici. Vse verižice so imele priveske. Daje so tatovi odnesli: zlato zapestnico, zlato kravatno iglo, dva zlata gumba za ovratnike, dve srebrni kavini žlički, dvojne železnih mlinčkov za kavo z zelenim lijem, več zavitkov sveč, dvanajst mesenih klobas, en kositeri lonec, en hlebec kruha in hranilnično knjižico, na katero je bilo vloženo nekaj čez 20 kron. Tatovi so vlomili v trgovini tudi v dva predala in so ukradli iz njih okrog treh kron drobiža. Ukradeno kaseto so tatovi na mestu vloma razbili in so pobrali iz nje denar. Storišci so tudi pustili tam sekiro, ukradene klobase in kruh. — Skupna škoda znaša 1300 kron.

Toča. Kakor se iz Krškega poroča, je padala dne 28. p. m. popoldne v krajih Telče, Pijana gora, Velče in Gorenje Dole pri Skočjanu toča, ki je napravila po tamošnjih vinogradih precejšnjo škodo, posebno pa na Telški gori. Ta škoda je tem večja, ker je dotične vinograde obiskal znani mraz od 13. do 16. aprila t. l.

Samomor. Kakor se iz Litije poroča, se je dne 29. p. m. oddaljil petdesetletni, malo umobolni strojnik Anton Marn iz Toplice natihoma iz hiše in se ni nič več vrnil domov. Popoldne istega dne je potegnila orožniška patrulja njegovo truplo iz Save, v bližini postaje Zagorje. Marn je izvršil samomor.

Tatinski lajnar. Lajnar Anton Butina iz Fare pri Kočevju, je ukradel pretekli ponedeljek v neki gostilni v Igavasi žepno uro s srebrno verižico. Nato je pobegnil. Drugi dan nato ga je prijel neki orožnik in ga je izročil sodišču. Ukradeno uro in verižico so še dobili pri njem.

Ljubljana.

Včeraj je bil »Dan« konfisciran. Zakaj? Mi tega ne vemo. Zjutraj ob 10. smo prešli od slav, policijskega ravnateljstva odredbo, da je po š 300 »Dan« konfisciran. Po noči namreč niso prišli na to, da smo se kaj pregrešili, naenkrat pa se jim je zdelo nevarno, če se piše o tem, da se nam krivica godi. V Ljubljani je bil list po večini že razprodan — tudi na deželo je deloma srečno prišel — zato nismo mogli delati druge izdaje. Sedaj so imeli vsaj naši čitatelji priliko videti — kaj se vse konfiscira. Konfisciran je bil konec članka iz Celja. Svar pride ital pred parlament, ker je minister še dolžan odgovora. Pri tej priliki naj bi naši poslanci na Dunaju tudi povedali — (če se ne boje!) — kako postopa pri nas cenzura, ako list brani one pravice, ki jih nam daje osnovni državni zakon, oz. kako se postopa, kadar zahtevamo najmanj, kar smemo, namreč, da se pri nas uraduje v slovenskem jeziku.

Oj zlati vek zdaj šolam kranjskim pride — tako lahko vskliknemo danes s slovenskim pesnikom, kajti danes ima prvo sejo novi dež. šolski odbor. Sestavljen je iz samih klerikalcev in Nemcev. V rokah teh mož bo posled usoda šole, vzgoje in učiteljstva. Kaj imamo od teh mož pričakovati, vsi dobro vemo. Dokler bodo našo vzgojo vodili možje te vrste — bo po deželi vedno slabše. Sicer pa: ali ste že kdaj slišali, da bi v avstrijskih šolah pri narodni vzgoji odločali narodni ljudje!

Vprašanje na pošto ravnateljstvo v Mariboru? Uredništvo »Dneva« je dobilo od pošt. ravnateljstva v Mariboru nemški dopis in ga je vrnilo z zahtevo, da se z nami slovensko obuje. Do danes še nimamo slovenskega odgovora. Vprašamo slavno ravnateljstvo, kdaj nam misli odgovoriti.

Naslednik dr. Primožiča na Dunaju bo — kakor slišimo — suplent Detela iz Kranja, Dr. Primožič je šel v Dalmacijo, (ker tam Slovenec več zaupa, kakor domačinom) na njegovo mesto pa pride mlad klerikalni suplent. Kakšna so bila pota, ki so vodila iz Kranja na Dunaj — si lahko misli vsakdo. — V naučno ministrstvo seveda spadajo vzgojslovci prve vrste.

Šolarski izlet. V soboto dne 7. t. m. priredi l. mestna deška ljudska šola z višjimi razredi izlet skozi Vintgar na Bled.

Nedeljska nogometna tekma obeta prijateljem športa lep užitek. Ravno v Zagrebu se je šport zadnja leta nenavadno hitro razvil. Vzrok temu je gotovo v tem, ker imajo v Zagrebu univerzo. Naši akademiki po tujih mestih ne goje športa — v Ljubljano pa prihajajo le na počitnice. Zato se posveča športu le mlajša mladina. Ta tvori tudi glavno silo v nogometni igri. Zagrebčani so izbojevali doma že lepe zmage in so se izkazali kot dobri tekmeči proti Nemcem in Mažarom. Zato so sedaj središče jugoslovanskega športa. V nogometni igri se kosata za prvenstvo akad. športni klub in graždanski športni klub. V nedeljo se bo torej Ilirija merila z izbornim moštvo, ki bo hotelo tem bolj doseči lep uspeh — ker ga k temu vspodbujajo domače športne razmere v Zagrebu.

Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo ima v soboto, t. j. 7. t. m. ob 8. zvečer svoj redni letni občni zbor v veliki dvorani »Mestnega doma«.

Bolnica za silo ali t. zv. kolekralpitale stoji ob času, ko ni razširjena kaka nalezljiva bolezen skoraj pozabljena. Pozabiti se pa ne sme, kake važnosti je za slučaj potrebe. Zato bi bilo dobro, da se malo ogleda v kakem stanju je ta bolnica. Kakor se sliši, se rede razne živali po prostori, ki so namenjeni za kužne bolezni — razna živila in druga navlaka se baje nahajajo po sobah. Že pred par leti se je na to opozorilo. Tudi stanovanjski prostori so s strankami precej zasidani. Ali je tu vse v redu? Ali ima mesto dobiček od teh prostorov? Ali je preskrbljeno dovolj, da bi bili v slučaju potrebe prostori v dobrem stanju na razpolago?

Cirkus Schmidt je z novimi predstavami dokazal, da ima obširen program in da nudi lahko vsak dan kaj novega. Vsopred je vsak večer zanimiv in vzbuja splošno zadovoljnost.

V mestni klavnic se je zaklalo od 18. maja do 25. maja 1913: 70 volov, 6 bikov, 8 krav, 144 prašičev, 183 telet, 41 kostrunov, 100 kozličev. Vpeljanega mesa je bilo 337 kilogramov. Zaklane živine se je vpeljalo: 1 prašič, 86 telet, 6 kozličev. Opomnja: dvojce goved z malim zobom.

Umri so v Ljubljani: Rudolf Klopčar, južne železnice revident, 34 let. — Otilija Valenta, zasebnica, 62 let. — Karol Štrukelj, sin zidarskega pomočnika, 2 leti. — Fabijan Dragič, trgovski zastopnik, 35 let. — Ivan Kožar, konjski hlapec, 23 let.

Kinematograf »Ideal«. V petek 6. junija specialni večer: 1. Wirttembergsko. (Potovalni film). 2. Sveže pleskano. (Humoristično). 3. Eclairski teden. (Najnovije, šport moč.). 4. Rokavica. (Drama samo zvečer). 5. Leo in Tontolini v oblakih. (Komično, samo zvečer). 6. Katera je? (Amerikanska veseloigra). 7. Bilo je nekdaj... ali Srčna zadeva. Učinkovita drama Nordiskfilm Ko. v treh delih). 8. Živali se vojskujejo. (Komedija, Ruski film). V soboto 7. junija Asta Nielsen »Greh očeta«. V torek 10. junija »Zakrinkana ljubezen«. (Senzacijska drama). V soboto 14. junija Danteev »Pekel«. Na vrtu se vrši samo zadnja večerna predstava.

Dantejeva nebeška komedija »Pekel« v filmu. »Fremdenblatt« piše: »Vse prijatelje kinematografa bo gotovo presenetilo videti velikanjsko delo Dantejevo »Nebeška komedija« v filmu. Napravljane tega umotvorja je trajalo nad dve leti in so sodelovali najboljši italijanski umetniki, režiserji in igralci. Stroški za ta velikanjski film so bili naravnost ogromni in se film predvaja v vseh večjih mestih Evrope in Amerike s kar največjim uspehom že cele mesece. Po pravici se lahko trdi, da je ta film največje umetniško delo kinematografije. Posebna predstava, ki se je vršila včeraj v »Elite-Kino« na Dunaju, je žela mnogo priznanja. Pa tudi v Ljubljani bomo imeli priliko videti ta velikanjski umetniški film in sicer se bo predvajal od petka do ponedeljka 16. t. m. v Kino-Idealu. Ravnateljstvo se ni vstrašilo ne truda ne stroškov, samo da si pridobi ta film. Ker so pa nabavni stroški ogromni, so cene malenkostno zvišane. Predstave se vrše ob 3, pol 5, 6, pol 8 in 9.

Trst.

»Zarja« je prinesla pred kratkim ostudno laž, da sem se silil k njim v stranko, a da so mi pokazali vrata. Zato sem bil prisiljen odgovoriti v »Edinosti«, da je resnično ravno nasprotno, namreč, da so me oni vabili v stranko in ponujali mesta. Ker pa je zahtevala »Zarja« pojasnilo o moji resnični trditvi, sem navedel zaenkrat samo en slučaj ponudbe, ki je izšla od A. Kristana. G. Kristanu pa moja izjava ni bila po volji, zato je odgovarjal v »Zarji« v neki majhni »izjavi«, v kateri indirektno sicer priznava, da je bila mo-

ja izjava resnična, toda pravi, da je zato rekel, da naj se oferiram za mesto v socialističnem kons. društvu, ker mu je bilo menda sporočeno, da sem v N. D. O. nesrečen, zato, ker sem baje socialen demokrat. — Z ozirom na to izjavo g. Antona Kristana naglašam vnovič, da je bilo omenjeno pismo s ponudbo glede službe v soc. kons. društvu pisano po izrecnem in ponovnem nagovarjanju g. Antona Kristana. V pismu, v katerem so bili stavljeni pogoji, je bilo med drugim tudi rečeno, da naj nemudoma izrazim svoje mnenje in zahteve. — **Če bi bil jaz v N. D. O. res tako nesrečen — kakor piše g. Anton Kristan v »Zarji« — bi gotovo sprejel službo v soc. kons. društvu,** v resnici pa sem ponudbo odklonil. Sicer pa g. Anton Kristan v svoji »izjavi« sam priznava nekako indirektno, da je bila moja izjava resnična. Z zavijanjem pa ne olesja stvari. — Če pa g. Antonu Kristanu navedena dejstva ne zadoštujejo, mu povem še nekaj, to pa zato, da si ne bo preveč domišljal o mojem hrepenenju po službi v soc. kons. društvu. Ko sem bil še voditelj zadruga N. D. O. v Škedenju, sem imel priliko nastopiti podobno službo v socialistični kons. zadrugah v Trstu, česar pa nisem storil, **akoravno je bila to želja precejšnje števila voditeljev jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu, kateri so me začeli napadati ravno zato, ker me niso mogli pridobiti za stranko pod nobenimi pogoji.** Namesto v socialno demokracijo, sem stopil tja, kamor sta me vlekle prepričanje in idealizem. Neznajčnosti mi ne more očitati nič, kajti odkar nastopam v javnosti, **sem nastopal izključno le v vrstah N. D. O.,** kateri hočem posvetiti svoje skromne moči, kakor na strokovnem, tako v bodoče tudi na zadrugnem polju. Moja vest je čista. Prepričan sem, da je pot, na kateri se nahajam, prava, čeprav je potrebna v N. D. O. še marsikatera reformacija, kar pa se bo sčasoma čisto gotovo izvedlo. G. Anton Kristan naj se odslej potolaži, ker v resnici nisem prav nič nesrečen; delam po svojem prepričanju in se čutim pri tem popolnoma srečnega, kajti zavedam se, da vršim s svojimi skromnimi močmi v N. D. O. koristno delo za slovensko delavsko ljudstvo, za katero se hočem bojevati neprestano. — Obenem naj vzamejo to izjavo na znanje vsi tisti sodrugi, ki so bili do danes v mislih podobni g. Antonu Kristanu. **Anton Brandner.**

Manifestacijski shod v »Narod. domu«. V sredo zvečer se je vršil v »Narodnem domu« manifestacijski shod, na katerem so se predstavili slovenskim volilem vsi kandidati za nedeljske deželnozbornske volitve. Predstavljeni so bili kandidati za mesto in okolico. — Na shodu je nastopilo mnogo kandidatov, ki so izustili krasne govore, za katere so želi od volilcem pohvalne aplavze. Nastopili so dr. Wilfan, dr. Rybaf, šolski vodja Ferluga, prožni mojster Škerjanec in drugi. — Dvorana »Slovenskega gledališča« je bila napolnjena. Po shodu se je vsula vsa ta ogromna množica slovenskih volilcev na trg, kjer se je polagoma razšla. — Tržaška policija pa je bila razburjena, mislila je, da bodo Slovenci demonstrirali po mestu, zato je prežalo na vseh oglih okrog »Nar. doma« vse polno stražnikov in policijskih agentov, ki naj bi stražili Italijane. — Slovenski volilci pa so se mirno ločili, ter mislili v duhu na volilno borbo, ki se bo doigrala prihodnjo nedeljo. — Jutri obširnejše.

Socialni demokratje prirejajo v okolici zelo klavne volilne shode. Majhna udeležba — kvečjemu 15 do 20 sodrugov — napravlja na govornike zelo mučen vtis. Poklicali so tudi g. Etbina Kristana iz Ljubljane, da jim služi za reklamo. Toda tudi to nima uspeha. Največ se sliši na shodih nekega majhnega človeka, ki nosi, odkar je zapustil žgancarsko obrt, zlate nanosnike. Ta palček si domišljuje, da živi pri občinstvu simpatije s svojimi osebnimi obrekovanji. Da je delavstvo že sito takih kreatur do grla, pričajo klavne volilni shodi. »Jugoslovanska« socialna demokratična stranka v Trstu vidno pada. In kakor vse kaže, se bodo znašli morda že v najkrajšem času razni kričaci sami, kajti pošteno in pametno delavstvo jim pod nobenimi pogoji ne more slediti.

V boj proti nacjonalizmu, ki je kapitalističen, tako kriče neprestano socialna demokratični govorniki. Pravijo, da je slovenski nacjonalizem enak italijanskemu, da je slovenska narodna stranka kapitalistična itd. Največji zakrknjež ne bo pristal na resnico teh besed, ampak bo dejal, kdor tako govori, je bodisi zloben, ali pa je neumen. Pri nas Slovincih vendar ne moremo govoriti o kapitalizmu, ker smo reven narod. Za nas Slovence nacjonalizem

ni kapitalizem — kakor trdijo soc. demokratje — marveč je sredstvo, orožje za naše narodne pravice. Slovinci moramo biti nacionalni, ker drugače izginemo, kar bi bilo socialnim demokratom seveda prav kajti v nasprotnem slučaju bi se vendar ne bojevali proti nacjonalizmu. Kdor gre takim ljudem na linanice, je duševne revež, ali izdajalec svojega naroda. Pri volitvah bo treba obračunati z njimi, Slovenski volilci bodo čisto gotovo izpohrili svojo dolžnost.

Ni nič nesramnejšega, kakor pa neprestano lagati, kakor to dela tržaški dopisnik »Zarje«. Pred štirinajstimi dnevi je pisal, da N. D. O. pri »Dalmaciji« krumiri. Pred par dnevi pa je potrdil, da je takrat legal, namreč s tem, da je naglašal, da je bil štrajk italijanskih nacionalcev insceniran z ozirom na volitve. Torej, kaj je bilo treba pisati o tem, da N. D. O. krumiri? N. D. O. je branila slovenske delavce. Njena dolžnost je, da se odločno upre, če se proglasi kak štrajk proti slovenskim delavcem. Socialne demokratje to seveda ne briga dosti. Hinavstvo!

Zadnji štrajk v pristanišču in slovensko delavstvo. tako se glasi dnevni red shoda, ki ga sklicuje N. D. O. za petek ob 8. zvečer v svoji dvorani v ulici sv. Frančiška št. 2. Slovenski delavci v Trstu, vsi na shod!

Italijanska kamora. Kakor smo sumili, tako se je zgodilo: italijanski listi so pisali in nekateri pišejo še vedno, da je oni atentat na Ciril-Metodovo šolo na Acquedottu izmišljen. Tisti podnožnik v veži, tako pišejo, so zažgali gotovo učenici Ciril-Metodove šole sami. — Kričali so italijanski listi in so trdili, da bodo morali slovenski listi prinesiti popravek od policijskega svetnika dr. Ostija. V resnici pa dr. Osti ni poslal nobenemu listu popravka o tem zlobnem atentatu na slovensko šolo in ga tudi ne odpošlje, zakaj policija se je prepričala na lastne oči o vsem dogodku in pridno zasleduje oba požižalca. Dognalo se je tudi, da sta se ona dva Italijana atentatorja informirala že dalj časa prej pri učenih Ciril-Metodove šole, kje se nahajajo razredi in kdaj neha pouk. — Atentat in njegova zloba je jasna, vendar jo skušajo italijanski kamorški listi pokriti na vsak način. — Menda je namen laške kamore edino ta, da zagovarja svoje zločine in tlači Slovence. — Tako je zagovarjala tudi ono skupino regnikolov, ki so štrajkali pri družbi »Dalmacija«, čeprav je bilo nad polovico teh delavcev kaznovanih pred porotnim sodiščem.

Hudir muhe žre. Italijansko glasil »Piccolo« se grozno huduje na vlado ter pravi, da so za italijanske uradnike zaprta vrata v državne službe, za Slovence pa okna in vrata odprta natežaj. Jadjkuje, da avstrijska vlada noče sprejemati italijanskih uradnikov v državne službe, medtem ko protežira slovenske uradnike na vse pretege, posebno pa kranjske in štajerske. Pravi da je bilo v zadnjih letih namrečenih na pošto v Trstu 350 uradnikov in od teh da je 250 Slovencev. In nekateri od teh slovenskih uradnikov ne znajo nobenega drugega jezika kot samo slovensko. Nadalje toži »Piccolo«, da so temu krivi tudi Italijani sami, ker se ne potegujejo za državne službe. Če pa se kateri oferira, je odklonjen, ker je Italijan. Pri italijanskih prošilnih išče vlada vsako dlako. Tako je bil eden izmed prošilcev zavrnjen, ker je prestal pri vojakih 24 ur zapora, zaprt pa je bil zato, ker si osnažil gumb na uniformi. — Na dolgo in široko kvasa »Piccolo« o krivicah, ki jim jih dela vlada ter se obenem jezi tudi na socialiste, ki pomagajo zatirati italijansko moč in hočejo posloveniti (o salament) italijanski Trst. Neumno bi bilo, da bi se prerekli s »Piccolom«, zakaj postal je že slavnoznan zaradi svojega kvasanja in hinavskega jadikovanja. Vse svoje zmožnosti v čenčanju pa je zbral »Piccolo« sedaj pred volitvami. Mislimo pa, da pravilice o umazanih gumbih ne bodo mnogo pomagale Italijanom. — Preveč zameril pa vendarle ne smemo »Piccolu«; če sme huditi žreti muhe v silo, zakaj ne bi »Piccolo« knofe »pucal«.

Požar na parniku. V hangarju št. 12 v prosti luki je vsidran italijanski parnik »Concezione«. V ponedeljek, okoli 4. ure zjutraj, je izbruhnil požar. — Prihitele požarne brambe, ki so prihitele gasiti, so se trudile na vso moč, da bi zadušile ogenj. To se jim je tudi posrečilo po dvehurnem gašenju. Ob 6. uri zjutraj je bil parnik rešen ognja. — Škode ni veliko, ker je bil naložen parnik povečini s kovinami. — Zvečer je že odplul iz naše luke v svojo domovino, v Benetke.

Služaj pegastega tifusa. Dne 25. maja je prišel v Trst parnik »Vorwärts«, ki je last družbe »Lloyd«. Prišel je v Trst iz Carli-

grada, kamor je bil prepeljal okrog 1000 turških vojakov iz Valone. Takoj drugi dan po prihodu v naše pripraviščne pa je obolelo več mornarjev na sumljivih znakih. Prepeljani so bili v bolnišnico, kjer se je dogajalo, da se je pojavil na njih pegasti tifus, ki je zelo nevarna in nalezljiva bolezen, nič manj strašna od kolere. Zato so parnik takoj razkužili. Na parniku pa je bilo več mornarjev; tisti, ki so se pučili zdrave, so se razšli po mestu. Ko se je izvedelo o nalezljivi bolezni, je bila takoj obveščena policija, ki naj pazi, da se bolezen ne raznese, in izslediti te mornarje, da bi se jih izoliralo. V ponedeljek in torek so bila preiskana vsa javna prenočišča, toda ne tu, ne drugod se policiji ni posrečilo dobiti niti enega izmed mornarjev, čeprav so ji bila imena znana. — Mogoče je, da so vsi mornarji zdravi, ako pa je kateri izmed teh okužen, je velika nevarnost, da se bolezen raznese po mestu. — Čudno je to, da je obolelo v zadnjem času veliko število otrok na trebušnem tifusu. Ta bolezen je posebno razširjena v šentjakobskem okraju, v Škedinju in pri Sv. Mar. Magdaleni.

Polhograška nevarna tatica Helena Krvina.

(Izpred novomeške porote.)

Po čudnih potih je tudi vsem višjim sodiščem na Stajerskem in Koroškem znana tatica Helena Krvina iz Polhovega Gradca sedaj zašla pred novomeško poroto. Že kot deklica je bila izprijena, brez prave vzgoje doma, se je potikala po svetu kot služkinja in kradla koder in kar je mogla. Že desetkrat je bila radi tatvine kaznovana in sicer šestkrat radi hudodelstva tatvine in enkrat v l. 1907. pred ljubljansko poroto tudi že kot tatica iz navade na 5 let obsojena. Vsega skupaj je obsedela 12 let v ječi. Dne 22. avgusta 1912 je prišla iz kaznilnice v Begunjah, kjer je prestala v Ljubljani izrečeno 5letno težko ječo. Prišla je domov v Polhov Gradec, kjer bi bila morala biti pod policijskim nadzorstvom.

Pa se ji je zahotelo po širokem svetu in kmalu odšla na »lepše«. Najprej se je napotila na gorenjske Jesenice, kjer se ji pa ni dopadlo. Prišla je v Ljubljano, tu se javila kot Magdalena Vodnik iz Polhovega Gradca, misleč, da je pod tem imenom bolj varna pred roko pravice. Začetkom novembra je osrečila Novo mesto, se tu odinjala pri profesorju Ormu za služkinjo. Pri kosilu ni mogla prehladiti kako se ji dopade ričet, v katerega zaide kaka svinjina, sicer pa da se ji ričet sploh dopade tudi brez svinjine. Ko jo je gospa pustila samo doma, se je pa Helena premislila. Vrnivši se gospej je potožila, da ona ne mora prebavati tako slabe hrane, kot je ričet. Gospa ji ni hotela želodca pokvariti in jo je takoj odslovila. Ko pa je Helena odšla je gospa zapazila, da ji manjka svilena bluza in 1 krilo v vrednosti 80 K. Helena ni čakala, da bi jo kdo vprašal po tej bluzi in krilu. Nohel je prenočila v nekem hotelu, zjutraj pa jo je prvi vlak odnesel že proti Lubljani nazaj. V Ljubljani je »delokrog« za take svetnice pač širji, kot v Novem mestu. Po tem ko se je nekaj časa potikala po gostilnah, se je naselila pri švilji Julijani Muhič. K tej švilji je nekoč prišla tudi Antonija Lukek. Ko so šle v neko gostilno, je Helena prosila svojo novo znanko Lukek naj ji posodi 2 K. Namesto denarja pa ji je potem prinesla volneno ogrinjajo, ki jo je Lukek v dobri veri, da je poštena, tudi nosila kot svojo last. Zgodilo se je pa, da je bilo Franciški Zupanc v tem času okradena ravno taka ogrinjajo. Vse iskanje te ogrinjaje je bilo zaman. Štiri mesece pozneje pa gospa na trgu zapazi neko žensko, ki je imela njeno ogrinjajo. To je bila Antonija Lukek. Okradena je dobila svojo ogrinjajo nazaj, a Lukek izgubi kar je dala za okradeno blago. Heleni Krvini tudi iz drugih razlogov v Lubljani niso preveč zaupali, koncem novembra jo je pobrala, a pri tem pa še Julijano Muhič okradla za 1 žensko srajco in stezalnik.

Helena je mislila na varno zavetje. Kje naj bi bila bolj varna kakor pri — sodniku. Res je izvršila to drzno misel, začetkom decembra jo dobimo že v Višnji Gori pri okrajnemu sodniku dr. Peitlerju. Kot sodnikova kuharica je bila izpočetka pridna. Komaj pa si je zadobila zaupanje v hiši, že je tudi sodniku kradla. V kleti je zmanjkalo kakih 30 litrov vina, v kuhinji pol litra sli-vovke, v stanovanju gospejna broša in najmanj 4 K gotovine, sodnik pa je tudi pogrešal, da se mu fine smodke v zaprti skrinjici čim dalje bolj — suše. Seveda Helena ni kadila finih in sploh nobenih smodk, ampak Helena si je v Višnji Gori pridobila

tudi — ljubčka. O kakšno življenje je imel Janez Zajec pri nji. Vse je dobil, kar je hotel, torej tudi fine sodnikove cigare. Enkrat, ko ga je tako silno pozelela, mu je prinesla tudi buteljko finega vina. Vidiš ljubček, je dejala, to imaš eno, sodnikovi sem dala eno in sama imam še eno; tri sem pa dobila iz Ljubljane. Tudi do ubogih arestantov je imela Helena mehko srce. Je prišla na dvorišče in jim ponujala jajca, pa jih niso marali. Če kdo hoče, da mu kaj preskrbi? Res. I. Košak, ki je ravno prišel v zapor, je imel 20 K odveč ter jih Heleni izročil, naj mu to in ono nakupi. Ali revež, še zdaj, ko je že na onem svetu, čaka na Heleno Krvino. Ni pozabila nanj, ampak še pred usmiljenjem je bila pri nji ljubez. Ta je šla tako daleč, da so se sodnikovi naposled vendar odprle oči in so Heleni rekli, da lahko gre kamor hoče. Čim dlje, tem bolje. Pa Helena je ostala čisto blizu pri Višnji Gori, Zgorej »na Pajšti« v Potokarjevi gostilni si je najela sobo in prišla na »počitnice«. Med tem ko je Ignac Košak v zaporu čakal na svoj denar in kar je naročil, se je Helena zgorej na Pajšti dobro imela s svojim ljubčkom. Živela in živeli so kakor v raj, zakaj Janez je pripeljal še druge fante s seboj. Pri vsi sreči je pa Helena imela to smolo, da kjer se je ona prikazala, tam je gotovo to in ono zmanjkalo. Tudi gostilničarjevi hčeri na Pajšti je zmanjkalo birmansko darilo, ura z verižico. Hči je takoj materi rekla, naj vrže to babo vun, češ, ona je tatica. Mati pa hudi na hčerko, kako more ona kaj takega sploh misliti o sodnikovi kuharici. Helena ni čakala, da bo tudi gostilničarka dobila drugo sodbo o nji kot sodnikovi kuharici, ampak jo je pobrala v Ljubljano.

Tu pa se je je lotil kes. Pa samo zaradi tistih 20 K ki jih je arestantu Košaku poverila. Naredila je čuden sklep, da gre v Novo mesto in se tam sama sebe ovadi. Ta svo sklep pa je izvršila in sicer tako: Ime Košak je zadobilo nanjo tako nevidno moč, da je sklenila prvo noč v Novem mestu prenočiti v gostilni, kjer se slučajno tudi pravi pri Košaku. Še predno je šla k zasluženemu počitku, si ga je tudi zaslužila s tem, da je v gostilni ukradla več klobas in dve škatli šport cigaret, ki jih je neki vnanji gost tam spravil. Cigarete je prodala natakariči, klobase pa je pustila skuhati. Ukradla je gostilničarki obleko za 30 K. Hotela pa je imeti tudi fanta. Izbrala si ga je med žel. delavci in je našla nekoga Dalmatinca. Bila je tako vanj zaljubljena, da mu je v njegovi odsotnosti pobrala iz žepa 3 prstane in jih pri urarju Blazonu zastavila za 5 K. — Ujeli so jo neke blizu patrov frančiškanov in so jo peljali k spovedi — t. j. na sodišče. To je bilo 22. marca.

Zdaj je Helena prišla na odvezo k porotnikom. In jo je tudi dobila pod pogojem, da presedi 6 let težke ječe.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

NEJASEN ODGOVOR V REDLOVI AFERI.

Dunaj, 5. junija. Danes je dežel-nobrambni minister general Georgi na interpelacije o Redlovi aferi odgovoril: Naglašal je, da je bil Redl eden največjih zločincev, ki so izdali domovino. Naglašal je, da so njegova izvajanja provizorične narave, ker sodna preiskava Redlove afere še ni končana. O stvari je minister izjavil: Na podlagi zaupnega poročila je bil generalni štab opozorjen, da se nahaja v generalnemu štabu individij, ki izdaja vojaške tajnosti. Vojaške oblasti so storile vse, da izsledijo krivca. Šele 24. maja ob 6. zvečer so dobile presenetljivo vest in dokaz, da je polkovnik Redl oni zločinec. Vojaška oblast je odredila, da se Redla najstrožje opazuje. Istega dne je prispel Redl z avtomobilom iz Prage na Dunaj. O svojem prihodu je obvestil generalnega advokata dr. Polaka, svojega dolgoletnega znanca in prijatelja. S tem je večerjal v nekem hotelu in mu zau-

pal, da se je hudo pregrešil zoper svojo oficirsko čast in svoj stan ter ga prosil za revolver, češ, da se hoče ustreliti. Nadalje je prosil Polaka, naj posreduje pri policiji, da se mu dovoli vrnitev v Prago. Dr. Polak je mislil, da je Redl obšel na duhu, ter telefoniral policiji. Policija je odgovorila, naj ga spravi v njegov hotel. Polaku se je to posrečilo in ostal je pri Redlu v sobi do pol 11. zvečer. Ob 10. zvečer je šef generalnega štaba sklical posebno komisijo, ki bi naj konstatirala Redlovo krivdo in izvršila njegovo aretacijo. Predno se je ta komisija konstituirala, je bilo že polnoči. Zato je komisija prispela v Redlov hotel še le ob pol 1. ponoči. Našla ga je v sobi v trenutku, ko je hotel izvršiti samomor. Na nočni mizi je ležal bodalu podobn nož, na postelji pa vrv. Razun tega so našli dve poslovnimi pismi, eno na praškega zbornega poveljnika, drugo na Redlovega brata, obe datirani z 12. uro ponoči. Redl je komisiji svoj zločin priznal, na kar ga je komisija spoznala za krivega. Redl je rekel, da je zločin izvrševal še le v zadnjem času, ter odločno zanikal da bi imel kakšne sokrivce. Naglašal je tudi, da ga organi tuje države s katero je bil v zvezi, niso poznale, ker je občeval z njimi s šiframi. Komisija je nato hotel zastražila, da bi Redl ne ušel. Komisija ni za samomor dala povoda, niti ga k njemu silila. 25. maja se je preiskalo stanovanje Redlovo in njegova pisarna v Pragi in tako brezdomno dognalo, da je vohunil in imel homoseksualna nagnenja. Kar se tiče njegovega dozdevnega nečaka poročnika Horinke, je dokazano, da je z njim kaznjivo občeval in vsled tega imel velike izdatke. Po dognanih datih se more konstatirati, da je začel Redl vohuniti od marca 1912. Z naglobnejšim obžalovanjem je treba konstatirati, da je Redl agentom tuje države prodajal date, ki se tičejo mobiliziranja in nastopa (Aufmarsch) armade v resnem slučaju. Kakor se je dalo konstatirati, se da špijonaža določno zasledovati od meseca marca 1912. Izključeno je torej, da bi bil Redl izvrševal špijonažo dolgo vrsto let, zlasti pa v času, ko je bil v evidenčnem biroju vojnega ministrstva. Do sedaj ni bilo mogoče dognati, da bi imel Redl sokrivce. Vesti, da bi bilo po Redlovi aferi kompromitiranih več častnikov in neka dama, niso resnične. Takisto nedokazano je tudi, da bi imel Redl zveze z ruskim konzulom v Pragi Žukovskim. Redlova afera tudi ni v zvezi z afero nadporočnika Cedomia Jandriča. — Takisto tudi ni res, da bi bil Redl izdal tajnosti nemške armade.

Odgovor je skrajno nejasen in ni obrazložen, od kod je dobil Redl revolver, s katerim se je ustrelil in tudi niso navedeni vzroki, zakaj je komisija kljub naročilu, da naj Redla aretirajo, Redla pustila v hotelu samega kljub temu, da je videla, da se je Redl na samomor pripravljaj. Da bi dobila zbornica tudi na to odgovor, je soc. dem. Nemec predlagal, naj se takoj o tem otvori debata. Predlog je bil pa s pomočjo slovenskih klerikalcev zavrnjen.

LUKACEVA DEMISIJA SPREJETA.

Dunaj, 5. junija. Lusacseva audienca pri cesarju je trajala 3 četrt ure. Demisija je bila sprejeta, Lukacs je pa bil poverjen s provizoričnim vodstvom vladnih poslov in se povrne že jutri v Budimpešto. K audienca sta bila poklicana tudi oba predsednika ogrske zbornice. V političnih krogih se govori, da ima največ verjetnosti kandidatura Tiszova, ki ga je Lukacs predlagal za naslednika. Predlog bo najbrže sprejet. Zaeno s Lukacsem je padel tudi kraljevski komisar Cuvaj. Budimpeška korespondenca prinaša prvo oficijelno poročilo o demisiji Cuvaja ki se je podal na Semernik, kjer pričakuje odločitve o demisiji. Za naslednika označuje dunajska »Zeit« hrvatskega ministra Josipoviča, ki pa ne bo imenovan za kraljevega komisarja, temveč za bana.

POLOŽAJ NA BALKANU.

V ospredju vseh uvaževanj o položaju na Balkanu je vprašanje bolgarskega kabineta in naslednika Gešova. Govori se, da bo naslednih danov ali pa Malinov, oba radikala (Nemci radikale spoštujejo), Malinov je celo pristal trozveze. V splošnem se pa že nič več ne misli na vojno.

Sarajevo, 5. junija. »Srpska Rijeka« iz Beograda poroča, da je srbsko - bolgarski spor že omiljen in da se nevarnost vojske vidno manjša. Kralj Ferdinand je proti vojski in v katerih dneh bodo vse zadeve rešene na mirnem način.

SRBIJA ANEKTIRA ZASEDENO OZEMLJE.

Belgrad, 5. junija. V dobro informiranih krogih se trdi, da se proglasi aneksija zasedenega ozemlja v najkrajšem času.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložil znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Cenjenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kosič, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov, najnižja cena.

10 vinskih sodov od 300—700 l in 10 pletenih balonov se po primerni ceni prodaja. H. Meden. Begunje pri Cerknici. 457-5

Fotografični aparat 9x12 (Hand-camera) se prodaja. Naslov v »Prvi anončni pisarni.« 476-3

Pleskarji se sprejmejo za delo na deželi. Polzve se v »Prvi anončni pisarni.« 485-3

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Tovarna v Zagrebu.

Proizvod najboljših sirovin.

sl im 122/4577

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani
ima vedno v zalogi jako krasne

VZORCE ZA DIPLOME

za častne člane, častne občane i. t. d. po zelo nizkih cenah.
Preskrbi tudi okvirje.

Za K 10.—

se dobi elegantni damski prašni mantelj ali pralni kostum.

Ravnatoko za K 10.— listra ta ali pralna obleka za gospode. Od K 6.— naprej pristni panama klobuki do najfinejše vrste.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Del. glavica: K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %

Rez. fond nad K 1,000.000.